
Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-03-16

Diarienummer 0908/22

Stadsutveckling Avfallsprojekt

Bo von Bahr

Telefon: 031-368 71 62

E-post: bo.von.bahr@kretsloppochvatten.goteborg.se

Förbättrad matavfallshantering

Förslag till beslut

Nämnden översänder förvaltningens underlag till kommunstyrelsen som återrapportering på uppdraget att förbättra matavfallshanteringen, från budget 2022, och anser härmed uppdraget vara fullgjort.

Sammanfattning

Ärendet har tidigare 2023-02-09 (§31, 0908/22) varit ett informationsärende i Kretslopp och vattennämnden. Ärendet är svaret på det uppdrag som nämnden fått av kommunfullmäktige för budgetåret 2022. Uppdraget handlar om hur matavfallshanteringen kan förbättras, och redovisas genom detta tjänsteutlåtande och bifogad rapport.

Analysarbetet har skett brett och resulterat i att två stora åtgärder behöver göras i matavfallshanteringen; öka insamlade mängder och förbättra förbehandlingen. Om de genomförs bedömer förvaltningen att det är möjligt att nå målet. Avfallsplanen anger att nyttiggörandet av matavfall ska vara minst 70 procent år 2030. För år 2022 var den 31,5 procent.

Den första åtgärden avser att större andel av det matavfall som kommunen har ansvar för sorteras ut och samlas in, och inte hamnar i restavfallet. Repetitiva informations-insatser kommer att behövas för detta. En nyligen införd lag om obligatorisk matavfallsinsamling för hela EU börjar gälla den 1 jan 2024 vilket medför att större mängder matavfall kommer att samlas in, eftersom abonnemang med blandat avfall på sikt kommer avvecklas.

Den andra åtgärden handlar om att förbättra förbehandlingen av det matavfall som samlas in. Renovas anläggning på Marieholm behöver moderniseras. Processtekniken för att förbehandla matavfall har utvecklats kraftigt de senaste 15 åren och Renova arbetar nu med frågan om hur Marieholmanläggningen kan byggas om och förbättras.

Kretslopp och vatten

Marianne Erlandson
Förvaltningsdirektör

Bilagor

1. Rapport: Förbättrad matavfallshantering

Ärendet

Nämnden har att besluta om att godkänna förvaltningens rapportering som slutrapportering av uppdraget avseende förbättrad matavfallshantering samt att översända det till kommunstyrelsen. Detta tjänsteutlåtande tillsammans med bifogad rapport utgör redovisning på det uppdrag som Kretslopp- och vattennämnden fick från kommunfullmäktige i budgeten för 2022. Ärendet togs upp som ett informationsärende på nämndmötet 9 februari 2023, punkt 7 på dagordningen.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Göteborgs stad har erbjudit separat matavfallsinsamling för de göteborgare som vill, sedan av 90-talet. De första ca 10 åren komposterades matavfallet av Renova på Marieholm. Problem med lukt och en önskan om att tillvarata energin gjorde att man efter en tid övergick till att producera en slurry av matavfallet som därefter körs till biogasanläggningar i regionen för att rötas till biogas och biogödsel.

Göteborgs Stads avfallsplan ”Göteborgsregionen minskar avfallet – Avfallsplan till 2030” anger målet ”Minst 70 procent av uppkommet matavfall ska gå till näringsåtervinning och biogasproduktion eller annat miljömässigt motsvarande ändamål”. I detta tjänsteutlåtande och bifogad rapport, beskrivs i allmänhet hur matavfallshanteringen kan förbättras och i synnerhet vilka åtgärder som behöver prioriteras för att nå målet.

Nuläge

Idag samlar Kretslopp och vatten via entreprenörerna Renova och NÅS in drygt hälften av det matavfall som är kommunalt. Det finns även annat matavfall som inte är kommunalt, t ex matavfall från livsmedelsindustrin, och det är exkluderat ur denna sammanställning. När matavfallet förbehandlas till slurry försvinner ca 40 procent av matavfallet i form av rejekt. Detta rejekt är en blandning av material som ska separeras från matavfallet, t ex plastbitar, rester av förpackningar och diverse restavfall, och sådant som inte ska vara där. I den sistnämnda kategorin räknas alla typer av matavfall som av en eller annan anledning hamnat i rejektet, t ex på grund av att det är för hårt. När allt räknats samman innebär det att vi för 2022 hamnar på ett nyttiggörande på 31,5 procent, vilket är långt från avfallsplanens mål om 70 procent.

Matavfallsinsamlingskedjan har kartlagts och det är framför allt på två ställen som stora förluster uppkommer i) vid källsorteringen i hushållen ii) vid förbehandlingen på Marieholm.

Den första förlusten sker i hushållen. En majoritet av dessa (ca 75 procent) har abonnemang där matavfall ska sorteras ut. Tyvärr slängs mycket av matavfallet i restavfallspåsen. Ca 28 procent av restavfallspåsen består av matavfall enligt den senaste plockanalysen som gjordes i november 2022.

Den andra förlusten, i förbehandlingen på Marieholm, beror på omodern processteknik för att behandla matavfallet. Bästa möjliga teknik på marknaden bör kunna minska rejekthalten från dagens nivå på runt 40 procent till nivåer på ca 15 procent.

Framtid

För att förbättra matavfallshanteringen krävs åtgärder för de två nämnda förlusterna ovan. Ett bra stöd kommer i lagstiftningen 1 jan 2024, då det blir obligatorisk i hela EU att

sortera ut matavfall och behandla det separerat från annat avfall. För Göteborgs del innebär det att alla abonnemang med blandat avfall under de närmsta åren kommer att göras om till abonnemang med matavfall respektive restavfall.

Den andra stora förlusten, förbehandlingen på Marieholm, är också viktig att åtgärda. Renova har under 2022 utfört diverse tester av modern förbehandlingsteknik med bra resultat. Under våren 2023 pågår arbete med att ta fram förslag till hur modern processteknik kan komplettera eller ersätta befintlig process på Marieholm.

Förvaltningens bedömning

För att förbättra matavfallshanteringen i enlighet med KF-uppdrag bedömer vi att öknings av insamlingen och förbättrad förbehandling är de mest prioriterade åtgärderna.

Förvaltningen ser inget behov av att ersätta Marieholm med någon annan typ av anläggning, men att dess prestanda måste förbättras kraftigt. Att tillverka slurry är ett bra behandlingssteg, så länge det finns kapacitet att röta matavfallet från Göteborg inom rimligt transportavstånd. Kretslopp och vatten fortsätter att följa utvecklingen och skulle insatserna på Marieholm inte ge önskad effekt eller insamlingsresultaten inte förbättras kommer detta uppmärksammas och ytterligare förbättringar föreslås.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förändringen med en ny lag om obligatorisk matavfallsutsortering kommer innebära att kostnaderna för matavfallshanteringen ökar. Fler kärl, påsar och transporter ger ökade kostnader. Å andra sidan ger kraftigt minskade rejehtmängder från Marieholm lägre kostnader för förbränning av rejektet. De rörliga kostnaderna blir högre men de fasta kostnaderna påverkas i mindre grad. Kostnaden per kg slurry och borde bli lägre eftersom anläggningarna utnyttjas effektivare.

Taxan behöver generellt ses över av dessa skäl, och inte minst på grund av att abonnemangstypen blandat avfall kommer att avvecklas och ersättas med abonnemang med matavfall respektive restavfall.

Bedömning ur ekologisk dimension

En ökning av andelen matavfall som behandlas biologiskt har positiv inverkan på många miljömål, speciellt klimatmålet. Att behandla matavfall genom rötning till biogas och biogödsel är ett exempel på cirkulär ekonomi, med många positiva aspekter:

- Biogasen ersätter bensin och diesel vilket minskar transportsektorns klimatpåverkan. Biogasen har en klimatnytta även om den i stället används till att ersätta fossila bränslen i industrin, till exempel naturgas eller gasol.
- Biogödseln ersätter mineralgödsel, dvs genom att använda biogödsel kan lantbruken minska mängden kväve-, fosfor- och kalium som tas från icke förnybara källor.
- Rötning är en bra avfallshanteringsmetod för matavfall, jämfört med förbränning.

- Att behandla matavfall på detta sätt hjälper oss också att uppfylla lokala, nationella och internationella miljömål, till exempel Göteborgs Stads miljö- och klimatplan.

Andra sätt att behandla matavfallet skulle också kunna bli aktuella i framtiden. Dock finns det ingen identifierad process som i nuläget skulle vara bättre än befintlig process.

Bedömning ur social dimension

Alla göteborgare, ung som gammal, berörs av avfallshanteringen. Att obligatorisk matavfallsutsortering nu införs i hela EU kommer förmodligen att innebära att utsortering av matavfall långsamt etableras som en norm, reglerna kommer bli lika i alla Sveriges kommuner. Kanske blir det lika självklart i framtiden att sortera ut matavfall, som det är idag att sortera ut glasburkar och metallförpackningar från restavfallspåsen.

Expedieringskrets

Kommunstyrelsen